

9—12 februari

Debatter m. m.

Tisdagen den 9 februari

	Sid.
Svar på frågor av:	
herr Hermansson ang. tidpunkten för avlämnande av aktievinstutredningens betänkande, m. m.	3
herr Ohlin ang. ett statligt värdefast obligationslån	5
herr Haglund ang. investeringsutvecklingen inom massa- och pappersindustrien	9
herr Persson i Heden ang. innehav av luftvapen	10
herr Börjesson i Falköping ang. verkan av utebliven sjukanmälan och ang. ersättningen för resekostnad vid läkarbesök	12
Interpellationer av:	
herr Björk i Göteborg ang. polismans rätt att bruka skjutvapen i tjänsten	15
herr Wikner ang. redskapen för avlivande av djur som påköres av tåg eller rälsbussar	16
herr Svensson i Kungälv ang. ersättning till fastighetsägare för skada genom buller	17
herr Lundberg ang. åtgärder för att förbättra de bostadslösa situation	18
herr Gustavsson i Alvesta ang. framlagt förslag till indelning av riket i s. k. S-regioner	21
herr Gustavsson i Alvesta ang. användningen av flyttningsbidrag	21

Onsdagen den 10 februari

Meddelande ang. utrikespolitisk debatt	23
Interpellation av herr Jansson ang. värderingsprinciperna vid kronans försäljning av mark som nyttjats för militära ändamål	25
Meddelande om enkla frågor av:	
herr Nilsson i Bästekille ang. bostadsbyggnadskvoten för Kristianstads län	26
herr Nilsson i Bästekille ang. kompensation för penningparande .	26

Fredagen den 12 februari

	Sid.
Interpellation av herr Elmwall ang. överförandet av kollektiv lokaltrafik från järnväg till landsväg.	26
Meddelande om enkla frågor av:	
herr Jansson ang. obligatorisk bostadsförmedling inom storstockholmsområdet.	29
herr Hamrin i Jönköping ang. påföljd för den som på offentlig plats bjuder minderårig på alkoholdrycker.	29
herr Holmberg ang. uttagandet av överförmyndararvode på folkpension eller jämförbara förmåner.	29

Samtliga avgjorda ärenden**Onsdagen den 10 februari**

<i>Statsutskottets</i> utlåtande nr 1, rörande utgifterna för kungl. hov- och slottsstaterna.	24
<i>Bankoutskottets</i> memorial nr 1, med överlämnande av fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet avgivna berättelse.	25
— nr 2, med överlämnande av fullmäktiges i riksgäldskontoret till innevarande riksdag avgivna, till bankoutskottet avlämnade berättelse.	25
— nr 3, med överlämnande av kommitténs för firande av representationsreformens 100-årsjubileum till fullmäktige i riksgäldskontoret avgivna berättelse över kommitténs verksamhet under år 1964 ..	25

Tisdagen den 9 februari

Kl. 15.30

§ 1

Svar på fråga ang. tidpunkten för avlämnande av aktievinstutredningens betänkande, m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet STRÄNG, som yttrade:

Herr talman! Herr Hermansson har frågat om jag kan upplysa om när aktievinstutredningen väntas avlämna sitt betänkande samt när proposition med förslag till ändrade beskattningsregler kan förväntas. Jag vill svara följande.

Aktievinstutredningen räknar med att avlämna sitt betänkande under hösten 1965 så att — efter remissbehandling — proposition kan framläggas under 1966 års vårriksdag.

De nya bestämmelserna kan då tillämpas första gången vid 1967 års taxering och avse alla aktieförsäljningar fr. o. m. den 1 januari 1966.

Man bör enligt min mening överväga att utforma de nya bestämmelserna så att de kan tillämpas på de aktier, som ännu inte är »skattefria», d. v. s. så att den värdestegring som ägt rum sedan 1961 faller in under de nya skattereglerna.

Vidare anförde:

Herr HERMANSSON (k):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret på min enkla fråga, men jag kan samtidigt inte låta bli att ge uttryck för en viss besvikelse över sakinnehållet i det svar som har lämnats här. Jag hade hoppats att proposition i detta ämne skulle kunna framläggas redan i höst, och jag hade faktiskt tolkat de två tal som finansminis-

tern har hållit i denna angelägenhet, sedan jag lämnade min enkla fråga i riksdagen, på det viset att vi mycket snabbt skulle kunna få den här skärpta lagstiftningen. Jag hoppas att det besked som finansministern nu har lämnat inte skall följas av en ny hausse på aktiebörsen.

Jag tycker att det är mycket angeläget att skattereglerna snabbt ändras i detta avseende. Bakgrunden är som bekant den mycket kraftiga ökning som vi har haft i kurserna på börsaktier under de senaste åren, med 24 procent år 1963, 16 procent 1964 och nu i år ungefär 10 procent på bara en månad. Det är miljardbelopp som på det viset har tillfallit dem som spekulerar i aktier. Bara på en månad räknar man med en förmögenhetstillväxt genom kursstegring på fondbörsnoterade aktier på inte mindre än 2,5 miljarder kronor.

Denna utveckling vällar naturligtvis stark irritation i en tid då de indirekta skatterna skall höjas, då de stigande priserna pressar barnfamiljer, pensionärer och låglönegrupper. Det är ju orimligt att vinster på aktiespekulation skall vara helt skattefria under fem år. Många tycker tvärtom att det skulle vara extra hård beskattning av sådana spekulationsvinster. Krav på ändrade regler i detta avseende ställdes ju upprepade gånger också från vårt håll, innan utredningen långt om länge tillsattes. Det var i april månad förra året. Jag tycker att utredningen kunde ha bedrivits skyndsammare än vad som har varit fallet.

Det har också från många håll rests kritik mot den långsamhet som har kännetecknat utredningen. Även i press som står finansministern nära har man

Svar på fråga ang. tidpunkten för avlämnande av aktievinstutredningens betänkande, m. m.

resonerat ungefär så här: Kurserna stiger våldsamt. En liten klick av människor gör miljardvinster. Men »aktievinstutredningen sitter försjunken i djupa tankar». Det senaste är ett citat ur Stockholms-Tidningen.

Jag vill här nämna att den danska regeringens nyligen har lagt fram förslag till en lagskärpning, tydligen utan föregående långvarig utredning, som upphäver särregeln om att en tredjedel av vinsten på aktieförsäljningar blir skattefria. Vinsten beskattas således på samma sätt som andra inkomster.

Varför riktas det kritik mot den här långsamheten med utredning och förslag? Jo, risken är att stora spekulationsvinster går skattefria eller i varje fall i viss mån får skattefrihet medan man väntar på den nya lagstiftningen. Vissa borgerliga tidningar skyller på finansministern och hans budget och säger att den har framkallat spekulationshaussen på börsen. Jag tycker att det är en mycket orättvis kritik mot finansministern. Det vittnar i stor utsträckning om en mycket medveten spekulation för att driva upp aktiekurserna, och det vore orimligt om den skulle gå fri. Men jag skulle vilja rikta ytterligare en fråga till finansministern: Är det verkligen inte möjligt att forcera arbetet inom utredningen och på propositionen, så att vi skulle kunna få ett förslag till riksdagen redan i höst och så att den skärpta lagen skulle kunna tillämpas redan från och med den 1 januari nästa år? Det tycker jag skulle vara önskvärt.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet STRÄNG:

Herr talman! Eftersom det har varit åtskilliga felaktiga referat som har cirkulerat i pressen i anledning av mina Göteborgsframträdanden, har jag ett behov av att nämna att det av mig auktoriserade referatet av det tal som jag höll på Börssällskapet i Göteborg till

innehållet är exakt lika det svar som jag lämnat till herr Hermansson i dag.

Vidare vill jag säga att när man på olika håll talar om att utredningen arbetar långsamt och sitter försjunken i djupa tankar, så gör man det i den sorglösa ställningen att inte veta någonting alls om utredningens arbets sätt och arbetsformer eller frågan som det rör sig om. Det är mycket lätt att beställa fram ett förslag snabbt, men denna fråga är inte så där enkel att det bara är att tycka att så och så skall det vara, och sedan skriver man en proposition. Den här utredningen har arbetat under nio månader, och det är ingen lång tid för en skatteutredning. Den har under den tiden haft i runt tal femtio sammanträden, vilket också är en dokumentation på att den inte har suttit försjunken i djupa tankar. Den har haft överläggningar med ett dussintal organisationer och sammanslutningar, en rad av de korporationer som är sakkunniga på området. Den har enligt sina direktiv att ta samtidiga kontakter med markvärdekommittén, koncentrationsutredningen, aktiefondsutredningen och allmänna skatteberedningen. Med tanke på dessa arbetsuppgifter och med den dokumentation som jag har givit på takten i utredningsarbetet vill jag definitivt tillbakavisa alla beskyllningar om att ifrågavarande utredning skulle arbeta långsamt. Motsatsen är det riktiga. De som säger något annat talar i djup okunnighet.

Vidare skulle jag kunna svara på herr Hermanssons sista fråga med att upprepa vad jag sade i interpellationssvaret: den kursstegring som har ägt rum under de senaste åren bör enligt min mening, precis som jag har svarat i dag, vara skattepliktig på samma sätt som en kursstegring på de aktier som kommer att säljas sedan en eventuell ny lagstiftning kommit till stånd. Jag har ju sagt i svaret, att de aktier som enligt nuvarande lagstiftning är reali-

Svar på fråga ang. ett statligt värdefast obligationslån

sationsvinstskattebelagda — och det är alla aktier som har gått i försäljning de senaste fem åren — lämpligen bör komma in under en ny skattelagstiftning.

Herr Hermansson frågar, varför jag inte forcerar fram en lagstiftning till i höst, så att man kan komma åt den kursstegring som inträffat under de senaste åren. Jag har ju deklarerat som min uppfattning, att en ny lagstiftning bör vara så utformad, att man just kommer åt den kursstegring som har ägt rum under de senaste fem åren, eftersom det ju är den aktiestock som för närvarande är skattebelagd. Jag vet inte om herr Hermansson har förstått vad jag har sagt i mitt interpellations svar, men jag tycker att jag på den punkten uttryckte mig ganska tydligt. När jag nu gör detta klart för herr Hermansson ytterligare en gång, så kan vi väl, även om vi inte är eniga på alla punkter, ändå vara eniga om att det är tämligen likgiltigt om jag kommer med en proposition i höst eller kommer med en proposition nästa vår. De senaste dagarnas kursstegring bör, menar jag, ändå komma in under beskattningen.

Herr HERMANSSON (k):

Jag är mycket tacksam för det senaste tillägget som finansministern gjorde. Det är ju en tolkningsfråga, vilka slutsatser man skall dra av den sista meningen i det svar som han har lämnat. Förutsättningen för att finansministerns resonemang om att det inte spelar någon roll, om lagen antas i höst eller först nästa år, skall ha någon betydelse är att man kan tolka honom på det viset, att även sådana aktieposter kommer att beröras av skärpningen i lagen som har sålts i år eller i fjol eller året förut och alltså givit en betydande spekulationsvinst, som enligt nu gällande regler för realisationsvinstbeskattning skulle bli helt skattefria eller delvis skattefria. Om det är på det viset, är jag

helt tillfredsställd med det svar som finansministern här har lämnat senare.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet STRÅNG:

Till yttermera visso kan jag repetitionsläsa de sista raderna i mitt frågesvar: »Man bör enligt min mening överväga att utforma de nya bestämmelserna så att de kan tillämpas på de aktier, som ännu inte är 'skattefria', d. v. s. så att den värdestegring som ägt rum sedan 1961 faller in under de nya skattereglerna.»

Jag tycker detta är så tydligt som man kan begära.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 2

Svar på fråga ang. ett statligt värdefast obligationslån

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet STRÅNG, som yttrade:

Herr talman! Herr Ohlin har ställt följande fråga. Har regeringen för avsikt att med hänsyn till den pågående inflationen erbjuda allmänheten möjligheter till placering i ett statligt värdefast obligationslån?

Frågan om värdesäkra lån har nyligen utretts av värdesäkringskommittén. Kommitténs betänkande har i remissbehandlingen blivit föremål för i hög grad kontroversiella meningar. Det gäller både principfrågan, om vi skall använda oss av värdesäkra lån, och de former som i så fall skulle komma i fråga. Regeringen behöver därför ytterligare tid för att studera frågan innan ett ställningstagande kan ske.

Vidare anförde:

Herr OHLIN (fp):

Herr talman! Att det är delade meningar i en fråga brukar inte avhålla

Svar på fråga ang. ett statligt värdefast obligationslån

finansministern från att handla när han tycker att det finns anledning till det. Han säger nu att regeringen måste överväga ytterligare. Ja, regeringen har haft anledning att överväga den här frågan under mer än ett årtionde — den har i verkligheten varit aktuell under hela efterkrigstiden — men regeringen har dröjt med att tillsätta utredningen etc. Om det däremot gäller t. ex. att göra en skattereform, att ta bort avdragsrätten för folkpensionsavgiften eller höja folkpensionsavgiften, lägga fram förslag som den senaste skatteberedningen inte alls arbetat med, då kan finansministern handla mycket snabbt och utan att avvakta att tankegångarna blir föremål för färsk remiss.

Jag finner det beklagligt att regeringen är så ointresserad i denna fråga. Det är nämligen faktiskt ett rättvisespörsmål för de mindre spararna i landet att det inte alltid skall vara spararna och försäkringstagarna som skall ta emot örfilarna. Det får de göra genom inflationen. Jag vet inte hur finansministern har det med post från Sveriges folk, understundom betecknad väljarpost. Jag kan emellertid tala om för finansministern att jag i alla fall får många brev från folk som ger konkreta exempel på hur de blivit berövade en väsentlig del av sparandets frukter och därmed en stor del av den trygghet på ålderns dagar som de varit berättigade till.

Därtill kommer att ett värdefast lån just nu skulle minska det tryck på aktiemarknaden, som har uppkommit därför att många människor söker en placering vars värde inte skall reduceras genom inflation. Då köper de aktier. Om de kunde köpa ett värdefast lån, skulle därmed skapas en kompletterande möjlighet som skulle minska det tryck på aktiemarknaden som till icke ringa grad beror på det sätt på vilket finansministern avfärdar inflationsproblemet, då han säger att man får räkna med fortsatt inflation av inte ringa om-

fattning framöver. Finansministern har här en möjlighet att på ett naturligt riktigt och rättvis sätt motverka ett övertryck på aktiemarknaden.

Herr talman! Det är inte min avsikt att blanda mig i diskussionen mellan herr Sträng och herr Hermansson. Jag vill emellertid säga att det problem om inflationen och sparandet och realtillgångarnas värde, som jag tagit upp, möter man naturligtvis också i ställningstagandet till frågan om beskattning av kursstegringar på aktier o. d. Jag tillåter mig hoppas att finansministern, när han skall revidera bestämmelserna i fråga om aktier, inte skall glömma bort penningvärdets fall och att han alltså skall sträva efter att beskatta det som är en reell värdeökning och inte det som bara är en uppjustering i takt med penningvärdets fall. Om finansministern kunde ge besked på den punkten, tycker jag, att det vore värdefullare än en i övrigt nog så intressant upplysning om tidpunkten för den ena eller andra förändringen.

Finansministern, som annars kan vara nog så handlingskraftig, kan inte bestämma sig för att acceptera utredningens tanke, att man här i någon mån på försök skulle utge ett inte oväsentligt värdefast lån. Jag betonar att det skulle kunna ske till betydligt lägre ränta än ett vanligt lån. Det skulle bl. a. möjliggöra byggande av ett antal bostäder där hyran skulle bli lägre. Är inte detta också en faktor som talar för att man inte skulle behöva vara så återhållsam? Enligt mitt sätt att se är regeringen i denna fråga alldeles för konservativ och alldeles för litet intresserad med hänsyn till att det gäller rättvisa särskilt för de mindre spararna i detta land.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet STRÄNG:

Herr talman! Jag har haft anledning att under de senaste veckorna reagera mot det obehärskade talet om infla-

Svar på fråga ang. ett statligt värdefast obligationslån

tion. en terminologi, som herr Ohlin också tog i sin mun när han diskuterade interpellationssvaret. En inflation karakteriseras av att priser löper i väg utan någon kontroll. Det har inte hänt inom den svenska ekonomin, lika litet som det enligt min mening har hänt något sådant i andra, kringliggande länder med en utveckling som är ungefär likvärdig med vår.

Under de senaste veckorna har man också skapat en våldsamt begreppsforvirring genom att kalla beskattning för prisstegring. Man kan, när man skall skaffa pengar för de utgifter som riksdagen beslutar, välja mellan att höja den direkta skatten, statskatten, vilket sannerligen inte får något som helst genomslag i prisindex — det är anonymt — eller att ta in pengarna genom konsumtionsbeskattning. Det är den senare vägen vi har valt. Den innebär att det formellt sett blir ett genomslag på priserna, men det är i själva verket en skatthöjning. Jag tycker att man i klarhetens intresse bör kalla prisstegring för vad den är och skatthöjningen för vad den är och att man inte skall smälla ihop den och kalla det inflationistisk prisstegring, ty då förvirrar man begreppen för medborgarna. Om man rensar upp problemet, finner man att perspektivet för prisstegring inte är värre nu än det varit tidigare. låt mig säga för ett år sedan. Det har då inte funnits anledning att skrämma upp människorna med att tala om en förväntad inflationistisk utveckling.

Ifrån dessa utgångspunkter tar herr Ohlin upp frågan om man inte skulle kunna göra ett värdebeständigt lån, och han ironiserar över att finansministern, som i andra sammanhang kan visa prov på en viss handlingskraft och inte da envisas med att hänvisa till delade meningar, inte kan visa samma handlingskraft i detta fall. Anledningen till skillnaden i handlingskraft är att finansministern i vissa frågor kan ha en klar och bestämd uppfattning,

även om meningarna utanför kanslihuset kan vara delade. Om man har resonerat sig fram till en bestämd uppfattning kan man handla. I andra frågor är det svårare att diskutera sig fram till en bestämd uppfattning, och detta är en sådan fråga.

Jag vill erinra om att den bankvärld, som har att handlägga frågan om utlåningen av pengar till medborgarna, inte alls är intresserad av några värdefasta lån. Från det hållet har man tagit bestämt avstånd från idén. Herr Ohlin anförde som ett av argumenten för värdefasta lån att de skulle möjliggöra en billigare hyressättning, vilket bör ligga i alla bostadsbyggares intresse. Dessa har emellertid intagit en klart negativ ståndpunkt till värdefasta lån. Om de har gjort det på felaktiga premisser vill vi undersöka.

I denna fråga har vi emellertid ännu inte tagit ståndpunkt i regeringen. När vi har funderat igenom frågan, kommer det naturligtvis att lämnas besked om regeringens ståndpunkt. Det har jag sagt i svaret och det vill jag upprepa nu.

Herr OHLIN (fp):

Herr talman! Efter att ha studerat inflationsproblemet under ganska många årtionden var det intressant för mig att finna att herr Sträng har en helt ny definition av begreppet inflation: det skall vara en prisstegring utan någon kontroll. Även om herr Sträng går igenom 10 000 höcker om inflation undrar jag om han kan finna den definitionen i någon av dem. I varje fall är det sannerligen inte den vanliga definitionen.

Jag skall emellertid inte ta upp kammararens tid med att diskutera olika inflationsbegrepp. Jag tror inte att vi behöver det. Folk vet ändå ganska bra vad prisstegring är för något. Om herr Sträng förbjuder oss att kalla det inflation, är det ett rörande prov på att han nu börjar intressera sig för den terminologi han skall använda, medan

Svar på fråga ang. ett statligt värdefast obligationslån

han i fråga om budgetbalans o. d. onekligen har haft ett motsatt intresse.

Att inte indirekt beskattning leder till sådan prisstegring som man vanligen kallar inflation har finansministern naturligtvis rätt i. Redan under andra världskriget arbetade jag energiskt för att få fram prisindex som inte omfattade sådan prisstegring som beror på indirekt beskattning. Jag kan inte kritisera herr Sträng för bristande intresse då, ty han var inte medlem av riksdagen eller regeringen, men jag mötte tyvärr inte tillräcklig förståelse från det partisida som herr Sträng representerar. Jag är glad att herr Sträng på denna punkt är beredd att medverka till att skapa klarhet.

Rent sakligt sett säger nu finansministern att prisstegringsrisken inte är värre än den varit förut och att man inte skall skrämma upp folk. Ja, jag undrar om inte finansministern borde läsa vad han själv har sagt under de senaste månaderna! Helst borde han ha det inspelat på grammofon, så att han kunde höra sina egna tonfall när han talade om att man naturligtvis får räkna med en fortsatt prisstegring — det var liksom ingenting att göra åt den saken. Då kanske finansministern skulle komma till den slutsatsen att han sannerligen själv har medverkat till att skrämma upp folk — och såvitt jag vet har han medverkat mer än vad andra riktningar företrädde i den svenska riksdagen har gjort. Jag reserverar mig för kommunisterna, vilkas uttalanden jag inte har följt.

Herr Sträng säger nu att jag efterlyste samma handlingskraft som han visat beträffande en hel del skattereformer. Nej, inte samma handlingskraft, det begär jag inte! Men jag anser att regeringen, eftersom denna fråga väcktes för så länge sedan och inte är särskilt komplicerad, borde kunna visa åtminstone någon handlingskraft. Det var vad jag efterlyste. Att det sedan finns grupper i samhället som har intresse av att

denna fråga inte skjutes fram för mycket, liksom finansministern i sin egen skap av låntagare har intresse av att tjäna på inflationen — varmed jag inte sagt att finansministern har elaka avsikter i och för sig, jag bara konstaterar att hans intresse är sådant — kan väl inte vara tillräcklig anledning att skjuta frågan åt sidan.

Om finansministern vill fråga t. ex. de unga familjer som skall hyra bostäder byggda de närmaste åren, om de skulle föredra lägre ränta på sina lån och lägre hyror, tror jag inte att han skulle få mer än ett svar. Om finansministern skulle fråga alla de mindre sparare som berövats två tredjedelar av sparkapitalets värde, om de tycker att man borde göra något för att förebygga att en framtida inflation gör ont värre, tror jag att finansministern skulle få ett klart svar. Möjligen vore det anledning att tänka även på deras svar och inte bara på de tveksammas yttranden.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **STRÄNG**:

Herr talman! Vad jag sagt under de senaste månaderna är precis detsamma som jag sade i denna talartol under remissdebatten, och jag skall inte trötta kammaren med att upprepa det.

I ett samhälle, kännetecknat av hög sysselsättning, solidarisk lönepolitik och anpassning av lönerna hos de grupper, där man inte kan rationalisera bort lönestegringarna utan där dessa måste utlösa sig i prisstegringar som alla konsumenter får bära. Denna automatik gäller inte bara löntagarna utan även jordbrukarna, som inte kan få kompensation på annat sätt än genom en generell prisstegring enligt det sexårsavtal vi har med jordbruket. Då är det väl inte överraskande om vi har en ganska ofrånkomlig prisstegring på två à tre procent. Detta är inte någon ny upptäckt i år. Jag sade för ett år sedan precis detsamma på Nationalekonomiska föreningen. För första gången på tio ar

Svar på fråga ang. investeringsutvecklingen inom massa- och pappersindustrin

hade vi då glädjen att se herr Ohlin som deltagare. Jag skall inte insinuera att hans deltagande berodde på att TV-kamerorna vid det tillfället bevakade debatten, men genom TV spreds dock vad vi sade till svenska folket.

Jag har den uppfattningen — det finns väl inte någon anledning att sticka under stol med den saken — att detta inte kan kallas för inflation. Om prisutvecklingen däremot löper i väg utan att det i botten finns några medvetet vidtagna åtgärder som föranleder prisökningarna, då har man tappat kontrollen över det hela och då är det fråga om en inflationistisk utveckling.

För att återgå till själva problemet om indexbundna och värdesäkra lån så är detta en svår sak. Jag föreställer mig att även inom andra nationer pågår en diskussion om sådana lån eller i varje fall en diskussion om prisstegringarna. Och eftersom prisstegringarna ute i världen under de senaste tio åren varit ungefär likvärdiga med dem som förekommit i vårt land, bör det väl även i andra länder ha dykt upp en och annan som funderat över möjligheten att genom värdefasta lån skapa placerings-tillfällen för vissa medborgargrupper. Jag skulle vara förvånad över, om det bara här i landet skulle finnas en herr Ohlin som bevakar dessa angelägenheter. Debatten därom är säkerligen en internationell företeelse.

Det är emellertid ytterst få länder som gått från ord till handling och lanserat ett system med värdefasta lån. Jag vill minnas att Israel har gjort det, och även våra vänner i öster, i Finland, har under några år provat systemet. Jag skall inte göra några avslöjanden, men jag har haft möjlighet att tala med ledningen i ett av dessa länder om deras erfarenheter av värdefasta lån och jag blev därvid avrådd från att försöka mig på något liknande.

Detta är också ett förhållande som bidrar till att frågan behöver ytterligare övervägas. Jag är inte alls så säker på

saken som jag var när jag tidigare redovisade min uppfattning om att man borde skjuta på frågan om mervärdeskatten och familjebeskattningen och göra om skattepaketet.

Herr OHLIN (fp):

Herr talman! Här är inte platsen att fortsätta diskussionen om finansministerns inflationsbegrepp. Får jag bara säga att när det gäller frågan om värdefasta lån skulle finansministern kunna studera — utan att därför behöva imitera — t. ex. vad som skett i vårt södra grannland. Danskarna har skapat möjligheter just för de mindre spararna att göra värdefasta placeringar.

Det är naturligtvis inte något starkt argument, om finansministern i brist på andra argument talar om att någon anonym person, tillhörande ledningen i ett icke närmare angivet land, har avrått finansministern från att införa värdesäkra lån. Såsom bidrag till debatten om den centrala frågan om sådana lån bör finansministern kunna få tillfälle att anföra starkare argument än detta. Men jag hoppas att när den tiden kommer att vi nästa gång skall diskutera denna fråga, det skall ske i anslutning till att finansministern säger: »Ja, nu har regeringen funderat färdigt och nu skall vi komma med ett förslag om värdefasta lån.» Så optimistisk är jag, herr finansminister, att jag tror att Ni inte i längden kan motsätta Er detta.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 3

Svar på fråga ang. investeringsutvecklingen inom massa- och pappersindustrin

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet STRÅNG, som yttrade:

Herr talman! Herr Haglund har till handelsministern ställt följande fråga, som jag kommer att besvara eftersom

Svar på fråga ang. innehav av luftvapen

den i viss mån rör mitt område: Hur ser planeringsrådet på den nuvarande investeringsutvecklingen inom massa- och pappersindustrin och finns några planer på en för hela branschen gemensam investeringsinriktning?

Den svenska skogsindustriens läge diskuterades vid planeringsrådets sammanträde den 19 maj 1964. Planeringsrådet tog därvid initiativet till en undersökning av råvarutillgången och strukturen inom massaindustrien. Den 29 juni 1964 tillsattes en utredning för undersökning av virkesbalanser. I övrigt utredes nu dessa frågor inom handelsdepartementets industriavdelning. Dessutom undersöker långtidsutredningen i samråd med Industriens utredningsinstitut skogsindustriens investeringsplaner fram till 1970. Man gör därvid också en mera långsiktig bedömning av investeringsutvecklingen under 1970-talet. Skogsindustriens problem ägnas således för närvarande ett mycket ingående studium.

Vidare anförde

Herr **HAGLUND** (s):

Herr talman! Jag ber att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få framföra ett tack för det informativa svaret på min fråga. Samtidigt vill jag uttrycka tillfredsställelse över tillkomsten av detta ekonomiska planeringsråd med de fjorton sakkunniga som sitter i detta råd och som representerar stora och mäktiga organisationer inom vårt näringsliv.

Anledningen till att jag önskar veta, hur planeringsrådet ser på den nuvarande investeringsverksamheten inom massa- och pappersindustrin har i första hand varit de ojämna bygg- och maskininvesteringarna inom nämnda industri. I andra hand har orsaken varit att en av planeringsrådets ledamöter i ett offentligt föredrag med drastiska exempel påvisat felinvesteringar som skett just inom pappers- och mas-

saindustrien. Den ojämna investeringsinriktningen hänförs till åren 1961 och 1964 när det gäller bygginvesteringarna: 245 miljoner kronor år 1961 och 75 miljoner kronor år 1964. I fråga om maskininvesteringarna var beloppet 590 miljoner kronor år 1962 och 315 miljoner kronor år 1964.

Nu går det uppåt igen för hela skogsindustrin, och jag höll på att säga att det bara är bra. Massaindustrien ökade 1964 med 15 procent och pappersindustrin med 12 procent.

Den andra anledningen till min fråga var ett drastiskt exempel, nämligen att man skulle ha kunnat göra en årlig besparing på 11 miljoner kronor om man i stället för de två fabriksenheter som nu har byggts hade byggt en sådan. Dessa beräkningar gjordes så tidigt som 1959, och den ena fabriksenheten togs i bruk 1961 och den andra 1963.

Dessa och vissa andra betänkliga investeringar låg bakom frågan om det möjligen föreligger några planer på en för hela branschen gemensam investeringsinriktning. Nu visar statsrådets svar att problemen diskuterats, att utredningar tillsatts och att skogsindustriens problem ägnas ett ingående studium. Jag skall därför med stort intresse följa utvecklingen och avvakta resultatet av utredningarna.

Jag tackar ännu en gång statsrådet för svaret.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 4

Svar på fråga ang. innehav av luftvapen

Ordet lämnades på begäran till

Herr statsrådet **PALME**, som yttrade:
Herr talman! Herr Persson i Heden har frågat justitieministern vilka åtgärder som avses bli vidtagna med anledning av att riksdagen i beslut den 19

april 1963 förutsatte att regeringen uppmärksammar frågan om innehav av luftvapen och beaktar möjligheterna att åstadkomma bättre ordning på detta område. Till svar på frågan, som hör till inrikesdepartementets verksamhetsområde, får jag upplysa, att Svenska jägareförbundet den 9 december 1964 gjort framställning om licensplikt för luftvapen. Till stöd för framställningen har åberopats såväl luftvapnens farlighet som ökad användning av dem för tjuvskytte. Framställningen är på remiss. Efter remisstidens utgång den 1 april i år kommer frågan om licensplikt för detta slags vapen alltså att tas upp.

Vidare anförde:

Herr PERSSON i Heden (cp):

Herr talman! Jag ber först att få framföra ett tack till statsrådet för svaret på denna min fråga. Jag måste säga att jag är glad över det besked statsrådet lämnat. Av detta framgår det ju, att det finns utsikter att få till stånd bestämmelser som gör det omöjligt för minderåriga att anskaffa luftvapen.

Jag kan ändå inte underlåta att beklaga att det dröjt nära två år sedan riksdagen senast hade denna fråga under behandling. Vad som hänt sedan dess är endast att en mängd synnerligen allvarliga olyckor inträffat, varvid barn och ungdomar tillfogats skador som inneburit allvarliga men för hela deras återstående liv. Dessutom skulle man kunna nämna alla dessa tragedier som äger rum i djurvärlden på grund av skadskjutningar med luftgevär som minderåriga kan komma över och som de också har rätt att inneha.

I motion II: 644 år 1963 hemställdes av bl. a. mig att riksdagen måtte besluta om att särskilt tillstånd skall fordras för innehav av dylika vapen. Den motionen framfördes i januari 1963. Detta hindrar inte att minderårig under denna tid har kunnat både förvärva

Svar på fråga ang. innehav av luftvapen

och använda dessa vapen, och det har också skett många olyckor. Riksdagen uttalade i april 1963, vilket också nämnts i svaret, att riksdagen förutsatte att regeringen uppmärksammade denna fråga om innehav av luftvapen. Nu har också under den allra senaste tiden — i december 1964 — Svenska jägareförbundet kommit med en hemställan till regeringen i samma ärende. På grund därav har kanske regeringen tagit upp saken. Jag kan inte låta bli att säga att det är något förvånande att också frivilliga organisationer nödgas göra regeringen uppmärksam på ett riksdagsbeslut, innan regeringen vidtar väntade åtgärder.

Redan 1963 var frågan om bestämmelser för innehav av luftvapen ute på remiss med anledning av de omnämnda motionerna. Då uttalade flera remissinstanser att gällande bestämmelser inte är tillfredsställande. Nu har återigen ärendet gått på remiss till olika instanser; jag vet inte vilka. Jag hoppas nu att ärendets handläggning inte fördröjs så att ytterligare allvarliga olyckor sker på grund av de gällande bestämmelserna.

Med förhoppning om att ett snart beslut skall komma till stånd ber jag ännu en gång att få tacka statsrådet för svaret.

Herr statsrådet PALME:

Herr talman! För fullständighetens skull vill jag redovisa att när första lagutskottet hade denna fråga till behandling 1963 täppte lagutskottet till rätt många av de åtgärder som över huvud kan övervägas. Utskottet uttalade att det finns betydande svårigheter »att finna en praktisk lösning på problemet att skapa en mera tillfredsställande reglering beträffande vapen av ifrågavarande slag». Det kunde inte tillstyrka införandet av licenstagning och anförde vidare: »De konkreta åtgärder som utskottet haft anledning överväga i ären-

det, har sålunda synts utskottet alltför ovissa till verkan eller alltför krävande från administrativ synpunkt.» Så slutar det med en uppmaning till Kungl. Maj:t att hålla ärendet under fortsatt uppsikt.

Nu har ett sådant tillfälle erbjudit sig genom att Jägareförbundet — som framför allt företräder jaktvårdsintressena — har begärt att denna fråga skall prövas. Därigenom har frågan nu gått ut för yttrande av olika sakkunniga instanser, och vi får nu se om det kan ge mera av användbara, konkreta uppslag än det förra försöket.

Herr PERSSON i Heden (cp):

Herr talman! Första lagutskottet skriver i sitt utlåtande nr 12 år 1963 bl. a. följande: »Remissyttrandena över förevarande motioner har förstärkt intrycket av att gällande bestämmelser icke är så effektiva som önskligt vore.»

Även om man inte följde motionärernas krav om licenstvång, så är väl ändå denna utskottets skrivning ett argument för att ta upp frågan huruvida inte något måste göras för att komma till rätta med de missförhållanden som nu råder.

Det finns också i utskottets utlåtande återgivet ett remissyttrande från poliskammaren i Stockholm, där det bl. a. heter: »Med utgångspunkt från erfarenheterna i Stockholms polisdistrikt kan bekräftas, att gällande bestämmelser i ämnet icke äro tillfredsställande. Nära nog dagligen inkommer klagomål över missbruk av luft- eller fjädervapen. Troligen komma ändå icke alla de skador, som på detta sätt åsamkas personer och egendom, till polisens kännedom.»

Jag skulle också kunna citera yttrandena från kriminaltekniska anstalten och andra instanser. De är alla sådana att regeringen borde kunna ta fasta på förslaget att åstadkomma en ändring. Den kanske inte direkt vill följa motionärernas krav, utan kommer med andra bestämmelser.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 5

Svar på frågor ang. verkan av utebliven sjukansökan samt ang. ersättningen för resekostnad vid läkarbesök

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för socialdepartementet, herr statsrådet ASPLING, som yttrade:

Herr talman! Herr Börjesson i Falköping har frågat

1) vilka åtgärder jag ämnar vidta i syfte att undvika att personer, vilkas sjukdom är styrkt genom läkarintyg, trots detta går förlustiga sin sjukpenning genom att sjukansökan inte gjorts,

2) om jag vill vidta åtgärder för ändring av grunderna för sjukreseersättning i syfte att ge rätt till ersättning för resa inte endast till närmaste läkare utan också till närmaste läkare med kompetens för undersökning av den sjukdom som kan vara aktuell, t. ex. mental sjukdom.

Sjukpenning kan enligt huvudregeln inte utgå för tid innan sjukansökan gjorts hos den allmänna försäkringskassan. Undantag kan göras om hinder föreligger att göra sådan ansökan eller eljest särskilda skäl föreligger att sjukpenning bör utgå. Kravet på sjukansökan har tillkommit för att ge försäkringskassan möjlighet till sjukkontroll.

Resekostnadsersättning i samband med läkarbesök beräknas i regel högst efter kostnaden för resa till provinsialläkare eller stadsdistriktsläkare i det distrikt där den sjuke vistas. Efter remiss av läkare till öppen vård vid sjukhus eller poliklinik kan ersättning också beräknas efter kostnaden för resa till närmaste allmänna sjukhus. Sistnämnda ersättningsregel är avsedd att ge landsbygdens befolkning rimliga möjligheter att utnyttja sjukhusens diagnostiska resurser.

Jag överväger för närvarande inte några ändringar i de berörda ersättningsreglerna, som tillkommit efter noggranna överväganden och som beslutats av regering och riksdag.

Vidare anförde

Svar på frågor ang. verkan av utebliven sjukanmälan samt ang. ersättningen för resekostnad vid läkarbesök

Herr BÖRJESSON i Falköping (cp):

Herr talman! Jag ber att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få framföra ett tack för svaret på mina två frågor.

Anledningen till min första fråga var att jag blivit uppmärksam på att det vid flera tillfällen förekommit att de lokala sjukvårdskassorna trots läkarintyg om styrkt arbetsförmåga vägrat betala ut sjukersättning, därför att vederbörande glömt att anmäla sjukdomsfallet till den allmänna försäkringskassan.

Det är givet att lagar och förordningar är till för att följas, men jag tycker att de borde kunna tillämpas med litet större smidighet. Formalism borde inte få förekomma. En sjuk människa som med läkarintyg kan styrka sin arbetsförmåga bör inte förlora rätten till sjukersättning bara därför att han eller hon försummat att anmäla sjukdomsfallet till den allmänna försäkringskassan.

Jag är medveten om att anmälningsplikt är nödvändig för att underlätta kassornas sjukkontroll, men icke förty anser jag att sjukersättning skall utbetalas, när sjukdomen styrkes med läkarintyg, även om anmälan icke ingivits i vederbörlig ordning. Bestämmelserna ger utrymme för hänsynstagande till de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, men en del försäkringskassor är mycket restriktiva i sin tolkning av 10 § i gällande bestämmelser för utbetalning av sjukpenning.

I dessa bestämmelser talas bl. a. om att sjukdomsfallet skall anmälas den dag då sjukdomsfallet inträffar. Undantag kan emellertid göras om hinder mött för sådan anmälan eller eljest särskilda skäl föranleder att sjukpenning bör utgå. Nog finns det möjligheter till en välvillig tolkning, bara den goda viljan finns.

Jag är givetvis medveten om att socialministern icke har för avsikt att vidta någon egentlig lagändring. Men jag skulle önska att man på socialdepartementet utarbetade och tillställde de lo-

kala organ, som handhar sjukförsäkringsärendena, föreskrifter om tillämpningen av bestämmelserna angående utbetalning av sjukersättning i de fall där sjukanmälan icke inlämnats i vederbörlig ordning.

Herr talman! Min andra fråga gäller möjligheten att tillämpa en något välvilligare tolkning av sjukresebestämmelserna. Låt mig anföra några exempel. En patient vistas på låt oss säga ett privat vårdhem och behöver genomgå en läkarundersökning av sitt mentala tillstånd för att i mån av plats kunna bli intagen på mentalsjukhus. Patienten reser, efter att ha varit i kontakt med tjänstgörande läkare på mentalsjukhuset inom sjukhusområdet, för att genomgå vederbörlig undersökning av läkare med behörighet. Försäkringskassan ersätter resekostnaderna endast till den del de icke överstiger kostnaderna för resa till närmaste tjänsteläkare i distriktet.

Från mitt eget län skulle jag vilja anföra ett dylikt fall. En något mentalsjuk kvinna vårdades sedan länge på ett privat sjukhem på Kinnekulle. På grund av att sjukdomen förvärrades bestämdes det, sedan kontakt tagits med Falbygdens sjukhus, ett mentalsjukhus i Falköping, att hon eventuellt efter undersökning skulle intagas på Falbygdens sjukhus. För detta ändamål skulle kvinnan undersökas av behörig läkare. Sedan tid beställts i förväg, genomfördes sådan undersökning på Falbygdens sjukhus den 21 september 1964. Det fanns inte något annat lämpligt trafikmedel att tillgå än bil, och bilskjutsen till och från sjukhuset för denna undersökning kostade 128 kronor. Sjukvårdskassan utbetalade emellertid endast 27 kronor under motivering att sjukvårdskassan endast svarade för resekostnad till närmaste läkare, vilken var bosatt i Götene. Denne läkare hade dock icke behörighet för en dylik undersökning, och närmaste läkare med sådan behörighet fanns på Falbygdens sjukhus.

Svar på frågor ang. verkan av utebliven sjukankmälan samt ang. ersättningen för resekostnad vid läkarbesök

Sjukkassan har säkerligen tolkat bestämmelserna rätt, men man kan fråga sig om inte bestämmelserna är rätt hårda i detta avseende. Jag är medveten om att man i det här relaterade fallet kunde ha föranstaltat om en undersökning av den sjuka kvinnan av tjänsteläkaren i Götene, som sedan hade gett henne remiss till Falbygdens sjukhus. Då hade resekostnaderna blivit helt täckta. Men i gengäld hade man då fått räkna med tidsförluster och ökade kostnader i samband med först en resa till provinsialläkare och sedan en resa till mentalsjukhuset.

Ett annat exempel beträffande tolkningen av sjukresebestämmelserna gäller en polioskadad kvinna i Falköping, som remitterades till Solhemskliniken i Borås för utprovning av protes. Vid första undersökningen och utprovningen erhöll hon av sjukkassan fri resa. Vid de följande utprovningarna fick hon icke fri resa på grund av att besöksintyget underskrevs av den som hade hand om utprovningarna av protesen, nämligen bandagemästaren, vilken icke av sjukkassan ansågs vara behörig att utfärda ett dylikt intyg. För att patienten skulle få reseersättning måste läkaren skriva under intyget.

Herr talman! Med de här anförda exemplen, som säkerligen kunde mångfaldigas, har jag icke velat rikta någon kritik mot dem som är satta att i sin dagliga gärning tolka dessa bestämmelser. De har säkerligen tolkat bestämmelserna rätt. Men vad man skulle önska vore en mera generös tolkning av bestämmelserna, så att reseersättning borde kunna utgå inte bara för resa till närmaste läkare utan framför allt för resa till närmaste läkare som har behörighet för undersökning av ifrågavarande sjukdom.

Jag ber än en gång att få tacka för svaret på mina frågor.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 6

Justerades protokollen för den 1 och den 2 innevarande februari.

§ 7

Herr talmannen meddelade, att herr Heckscher enligt till kammaren inkommet läkarintyg vore sjukskriven under tiden den 3 innevarande februari—den 3 nästkommande mars.

Herr Heckscher beviljades ledighet från riksdagsgöromålen under angivna tid.

§ 8

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts å bordet vilande proposition nr 19, angående vissa frågor rörande älgjakt m. m.

§ 9

Föredrogs var efter annan och hänvisades till bevillningsutskottet de å bordet vilande motionerna nr 717 och 718.

§ 10

Föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtande nr 1 och bankoutskottets memorial nr 1—3.

§ 11

Föredrogs var för sig följande, vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda men då bordlagda interpellationsframställningar, nämligen av:

herr *Gustafsson* i Uddevalla, till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående färjetrafiken mellan Sverige och de nordiska grannländerna,

herr *Wiklund*, till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående juridisk och annan expertis i barnavårdsnämndernas verksamhet,

Interpellation ang. polismans rätt att bruka skjutvapen i tjänsten

herr *Blidfors*, till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående vägtrafikbeskattningen, samt

herr *Dickson*, till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående ATP-fonderna.

Kammaren biföll dessa framställningar.

§ 12

Interpellation ang. polismans rätt att bruka skjutvapen i tjänsten

Ordet lämnades på begäran till

Herr BJÖRK i Göteborg (s), som yttrade:

Herr talman! Tidigt på morgonen lördagen den 6 februari övermannades en person i Stockholms tunnelbana av polisen, sedan han överfallit en arbetare och i övrigt visat våldstendenser. I samband med övermannandet avlossade vederbörande polismän fem skott, varav fyra var riktade mot mannens ben. Denne var själv inte utrustad med skjutvapen men uppträdde med en järnstång och uppges även ha haft en kniv. Skottlossningen synes i och för sig inte ha haft avgörande betydelse för mannens tillfångatagande, men åtminstone ett av skotten såges ha avlossats i självförsvar. Efter det att mannen oskadliggjorts upptäcktes att ett skott, som uppges ha varit riktat mot hans ben, träffat honom i midjan och åstadkommit allvarliga om än inte livshotande skador.

Gällande bestämmelser om polismäns rätt att bruka skjutvapen i tjänsten återfinnes i Kungl. Maj:ts cirkulär nr 162/1961. Att döma av omständigheterna i fallet synes vederbörande polismän närmast ha utnyttjat bestämmelsen om rätt att bruka skjutvapen »för att omhändertaga person, som på grund av psykisk sjukdom, innehav av vapen, som kan befaras bli missbrukat, eller av annan anledning uppenbarligen är farlig för annan person». I kommentarer

har även återopats en bestämmelse om »allmänfarlig ödeläggelse» som motiv för att använda skjutvapen i det aktuella fallet.

Det förtjänar påpekas att cirkuläret uppställer bl. a. följande villkor: »Innan polisman gör bruk av skjutvapen skall han särskilt beakta, om risk föreligger att skada utomstående. Han skall även taga hänsyn till siktförhållanden, skjutavstånd och andra omständigheter, som kunna inverka på möjligheterna att beräkna skottets verkan.» Enligt tillgängliga uppgifter rådde dåliga belysningsförhållanden vid skottlossningen, och flera personer synes ha befunnit sig i närheten.

Enligt uttalande av polismästaren i Stockholm stod skottlossningen sannolikt i överensstämmelse med gällande bestämmelser. Denna fråga kommer att bli föremål för utredning. Om det befinnes att bestämmelserna tillåter skottlossning av det slag, som förekommit i det aktuella fallet, torde en betydande opinion önska mer preciserade bestämmelser i restriktiv riktning.

Cirkuläret av 1961 innebar i olika avseenden mer restriktiva bestämmelser än de som tidigare gällt. Frågan om polismans rätt att bruka skjutvapen vid omhändertagande av psykiskt sjuka personer synes dock inte ha varit föremål för någon mera omfattande diskussion före revisionen av bestämmelserna. Inom mentalsjukvården har man under en rad årtionden funnit möjligheter att övermanna våldsamma personer utan tillgripande av skjutvapen. Det kan sålunda noteras att polismän i besläktade situationer har större handlingsfrihet än vårdare. Polismäns förutsättningar att bemästra sådana situationer förtjänar även uppmärksamhet. Möjligen skulle en skottlossning av det slag som förekom den 6 februari ha kunnat undvikas genom förbättrad polisutbildning. Också frågan om användning av andra hjälpmedel än skjutvapen har aktualiserats i debatten kring fallet.

Interpellation ang. redskapen för avlivande av djur som påköres av tåg eller rälsbussar

Med hänvisning till i det föregående anförda omständigheter ber jag att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få framställa följande interpellation:

Är herr statsrådet beredd att i samband med statens övertagande av polisverksamheten dels låta företaga en förnyad översyn av bestämmelserna om polismäns rätt att bruka skjutvapen i tjänsten, särskilt i samband med omhändertagande av psykiskt sjuka personer, dels undersöka möjligheten och lämpligheten av en förstärkning av polisutbildningen och en förbättring av polismännens utrustning i syfte att underlätta sådant omhändertagande utan tillgripande av skjutvapen?

Denna anhållan bordlades.

§ 13

Interpellation ang. redskapen för avlivande av djur som påköres av tåg eller rälsbussar

Ordet lämnades på begäran till

Herr WIKNER (s), som yttrade:

Herr talman! De massakrer på djur, speciellt renar och älgar, som förorsakas av att dessa vandrar upp på järnvägsspår och blir påkörda, är tyvärr företeelser vilka inte helt kan undvikas. Däremot synes åtskilligt av det oavsiktliga djurplågeri, som ofta är en följd av allt för primitiva metoder att taga de skadade djuren av daga, i många fall kunna undvikas, om personalen på tågen utrustades med lämpliga verktyg för att slakta de skadade djuren.

Nyligen skildrades i dagspressen en massaker av här åsyftat slag på renar som tagit sig upp på malmbanan mellan Luleå och Narvik. Genom en personlig upplevelse blev jag själv nyligen i tillfälle att på nära håll bevittna vilket lidande en älg utsattes för då den skulle slaktas efter att ha blivit påkörd

av en rälsbuss. Det visade sig då att det enda slaktredskap som tågpersonalen hade till sitt förfogande var en s. k. pikhammare. Med denna skulle älgen avlivas genom slag i huvudet. Den relativt lätta hammaren med sitt korta skaft visade sig vara ett föga ändamålsenligt men för älgen desto plågsammare slaktverktyg. Trots att den passagerare, som på tågpersonalens anmodan åtog sig att utföra slakten, är en van älgjägare och därför kunde rikta pikhammarens slag mot den ömtåligaste punkten på älgens huvud, behövdes flera slag, innan älgen avled. Det behövs ingen mera utpräglad fantasi för att kunna föreställa sig vilken plåga denna form av slakt innebär för det av tåget svårt skadade djuret.

Enligt uppgift måste denna åtgärd tillgripas, inte därför att man ombord på rälsbussen saknade reglementsenlig utrustning för dylika företag, utan därför att pikhammaren är det enda verktyg för detta ändamål som tågen är utrustade med.

Enligt uppgifter har framställningar tidigare gjorts från personalhåll om att det på tågen skulle finnas tillgång till något slag av skjutvapen eller annat effektivt, och så långt möjligt smärtfritt, slaktverktyg som kunde tillgripas i situationer liknande den här skildrade. Sådana framställningar har emellertid inte lett till något resultat.

De plågor, som djuren utsätts för då pikhammaren används, och den uppenbara risk att bli skadad av djuret vilken den löper, som skall utföra slakten, synes göra det påkallat att tågpersonalen utrustas med effektivare slaktredskap. Om det därvid anses att vanliga skjutvapen av säkerhetsskäl eller av andra orsaker inte bör förekomma, torde det vara möjligt att på tåg och rälsbussar medföra en s. k. bultpistol. Visserligen måste den som utför slakten befinna sig lika nära det skadade djuret när han använder bultpistol som

Interpellation ang. ersättning till fastighetsägare för skada genom buller

när han använder pikhammaren, men då bultpistolen är snabbt verkande, blir riskerna självfallet mindre, och för djuret begränsas plågorna till det minsta möjliga.

Med hänvisning till vad ovan sagts hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet framföra följande interpellation:

Anser statsrådet att den pikhammare som medförs på tåg och rälsbussar och som tågpersonal skall använda för att avliva påkörda djur fyller de fordringar man har rätt att ställa på redskap för nödslakt av här angivet slag? Om så ej är fallet, avser statsrådet att undersöka möjligheterna att utrusta tåg och rälsbussar med lämpligare slaktredskap, exempelvis bultpistol?

Denna anhållan bordlades.

§ 14

Interpellation ang. ersättning till fastighetsägare för skada genom buller

Ordet lämnades på begäran till

Herr SVENSSON i Kungälv (s), som yttrade:

Herr talman! Gällande regler för inlösen av vägmärk medger endast i undantagsfall inlösen av mark utanför det område som behövs för väg inklusive diken och slänter.

Under senare år har emellertid bullerproblemet blivit allt större. Planbyrån, kungl. byggnadsstyrelsen, har i ett meddelande 1/64 rekommenderat ett avstånd av minst 150 meter från motorväg till låghusbebyggelse för att ljudnivån inomhus skall bli acceptabel. För detta område kan således icke ersättningar lämnas. Detta måste anses otillfredsställande, allrahelst som de närboende därigenom får lida avsevärd skada.

Förhållandet är ett generellt fenomen, som uppträder på åtskilliga plat-

ser, där den svällande trafiken framtvingar byggande av stora kapacitetsstarka leder genom tätbebyggda områden, framför allt inom de växande storstadsregionerna. Problemet har alltså principiell betydelse.

För att emellertid konkretisera frågan skall här lämnas en redogörelse för ett aktuellt fall.

Vid E 6-ans anläggning genom Kungälv stad berörs ett område invid brofästet på norra sidan av Nordre älv. Nu gällande stadsplan för det område motorvägen skall passera har fastställts i flera omgångar. Den berörda bostadsbebyggelsen utgöres huvudsakligen av tvåvånings friliggande enfamiljshus uppförda med stöd av stadsplaner fastställda av Kungl. Maj:t den 14 april 1944 och den 28 juni 1946 på mark som upplåtits av staden. Tomterna disponeras med äganderätt. Då dessa stadsplaner fastställdes förelåg givetvis inga planer på den nu aktuella motorvägen. Då motorvägsplanerna i början av 50-talet började taga form och man så småningom av olika skäl — trafik- och byggnadstekniska — stannade för en sträckning i huvudsak enligt nu föreliggande förslag, avstod staden från att för bebyggelse upplåta ett antal tomter, varigenom en lucka erhöles i bebyggelsen, genom vilken vägen skulle passera. Vid den tidpunkt detta skedde, hade de störningsproblem trafikbullret medförde, icke tillräckligt uppmärksamrats, varför denna lucka beklagligtvis blev alltför smal. De närmaste husraderna kommer sålunda att ligga endast 40 till 50 meter från närmaste körbana på motorvägen. Inom en zon av 100 meter åt vardera sidan om vägen, räknat från dess mittlinje, ligger 27 hus och inom en motsvarande 150 m bred zon sammanlagt 46 hus.

Vägen förbi bebyggelsen passerar på en lutande viadukt med en höjd över markytan varierande mellan 14 och 6,5 meter, d. v. s. över eller i nivå med hustaken. Detta betyder självfallet en

Interpellation ang. åtgärder för att förbättra de bostadslösas situation

estetisk olägenhet, men också avgaser och dammpartiklar kan anses vara besvärande. Emellertid torde bullerfrågan vara den svåraste. Självfallet har den senare varit föremål för ingående diskussioner i samband med motorvägens projektering och arbetet med den framlagda stadsplanen. Om vägens sträckning har emellertid samtliga myndigheter varit eniga.

Bullerstörningarna har beräknats av Björn Lundquist, Rådgivande akustiker AB, genom civilingenjör Tor Kihlman. Denna visar klart att om inga särskilda bullerdämpande åtgärder vidtages kommer, med de av Kihlman gjorda antagandena rörande trafikmängder, fordons hastigheter och trafikens fördelning på fordonsslag m. m., bullret såväl utomhus som inomhus i och omkring de närmaste husraderna att överstiga acceptabla ljudnivåer. Utomhus skulle de komma att uppgå till 75 resp. 70 dB (A), inomhus till 45 resp. 40 dB (A) under mest störd dag- respektive nattimme. Utomhus torde det störda området för övrigt omfattat praktiskt taget all den närbelägna bebyggelsen om nyssnämnda 46 hus.

Det råder ingen tvekan om att ljudnivåer av den storlek som här angivits måste anses vara direkt skadliga för de människor, som bebod och vistas inom störningsområdet.

Den logiska konsekvensen härav och den verkligt radikala lösningen skulle vara att i stadsplanen lägga ut de närbelägna fastigheterna till allmän plats och låta det allmänna lösa in dem till deras nuvärde. En annan utväg vore att lämna ekonomisk gottgörelse för den värdeminskning som fastigheten åsamkas eller/och att ersätta dem som utsättes för bullerskador.

Eftersom frågan om bullerstörningar, som jag tidigare sagt, är ett generellt fenomen och därför har principiell betydelse, är det av vikt att ärendet uppmärksammas och att Kungl. Maj:t om möjligt föreslår erforderliga

lagändringar, så att ersättningsfrågan kan lösas såväl för de i mitt exempel berörda fastighetsägarna som i andra fall.

Med hänvisning till det sagda får undertecknad således anhålla om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet framställa följande fråga:

Har statsrådet för avsikt att föreslå ändring av nuvarande lagstiftning, så att staten i samband med väganläggningar också kan lämna ersättning i en eller annan form till de fastighetsägare som bevisligen blir utsatta för medicinskt skadliga bullerstörningar?

Denna anhållan bordlades.

§ 15

Interpellation ang. åtgärder för att förbättra de bostadslösas situation

Ordet lämnades på begäran till

Herr LUNDBERG (s), som yttrade:

Herr talman! Tillgång till bostad, rekreation och fritidsområden borde vara en medborgerlig rättighet av högsta valör, och i en demokrati och kulturturnation borde det vara samhällets skyldighet att i lagstiftning och praktiskt arbete säkra denna rätt. Tyvärr möter vi dagligdags skrämmande interiörer som visar prov på samhällets räddhåga och bristande handlingskraft, som inte har något spår av den nya djärva målsättning vilken präglat arbetet på andra samhällsområden. Medborgarna har år efter år fått möta en bild av att ungdomens och andra hembildares strävan att få en bostad eller fritidsmark för rimliga kostnader spolieerats genom att samhället utan att vidtaga effektiva åtgärder låtit en ohämskad spekulations- och gangstermentalitet breda ut sig i vår mark- och bostadspolitik.

Paroller kan vara intressanta att utforma för dem som själva inte möter

Interpellation ang. åtgärder för att förbättra de bostadslösas situation

parollernas problem, men ungdomen — både den studerande och den som engagerats i arbetslivet — och andra bostads- och fritidsområdessökande vill inte bara möta en paroll utan kraft, innehåll och vilja att lösa parollens problem. De vill ha en bostad för rimlig kostnad. De vill inte bara möta mark- och bostadsgangstern och arbetsverkens neddragna utredningsgardiner, där år läggs till år och ingenting sker.

Det kan inte heller vara uppbyggligt i en demokrati att vi på detta viktiga avsnitt i samhället bara resignerat inför en gangster- och u-landsutveckling, där vi låter hänsynslösa företrädare för profit- och spekulationsintressena dominera både lagstiftning och samhällsinitiativ. Det kan väl inte heller vara rimligt att vårt rättsväsen mycket snabbt reagerar om någon tar en bit mat för att stilla sin hunger, att man sätter både polisernas, ungdomens och allmänhetens liv på spel för att jaga och ta fast en billånare etc., medan vårt rättssystem tydligen inte träder i funktion om en tomtjobbare på kort tid köper och säljer fastigheter med en vinst på en miljon kronor eller om han på morgonen köper en fastighet för 160 000 kronor och säljer den på eftermiddagen för 225 000 kronor. Inte heller träder rättsväsendet snabbt och effektivt i funktion om en jobbare i rivningsfastigheter säljer bäddplatser för 200 kronor per månad och säng och på en lägenhet tjänar cirka 30 000 kronor per år på ett av de avskryvårdaste brotten — att utnyttja ett nödläge för utpressning.

Inga allvarliga åtgärder har vidtagits för att stoppa denna och all annan svartabörsspekulation. Vi utreder och låter denna asociala verksamhet växa ut — nu senast på fritids- och rekreationsområdet, där markköpen är i full gång och miljon- och miljardbelopp troligen kommer att hamna i profitörernas fickor på grund av att lagstif-

tare och andra initiativtagare sover till dess att det är för sent.

Välfärds-Sverige kan inte fortsätta med att år efter år bara utreda och utreda, under det att ungdom och familjer får stå i kö och slåss om ett skjul eller en sängplats i någon utdömd fastighet, där de i första hand möter bostadsgangsterns hänsynslösa utpressning och brutala behandling utan att myndigheter ingriper, skyddar och hjälper. Vi har fått en nödsituation på detta område som mer påminner om förhållandena i ett rättslöst nybyggarsamhälle eller u-land än en välfärdsstat med respekt för individ och rätt.

Det är mot denna bakgrund även anmärkningsvärt att vi lagstiftat om kortare arbetstid och längre semester. Vi upplever också en koncentration av industri och befolkning till tätorter, som kräver tillskott av stora markområden och vettig planering av bostäder, annan bebyggelse och fritidsmark. Vi offentliggör stora samhällsutbyggnader, och markprofitörerna kan i lugn och ro planera hur de hänsynslösast skall kunna ta ut miljardbelopp av kommuner och bostadssökande. Samhället och de lägsta inkomsttagarna får i första hand betala den arbetsfria inkomsten, men industri och handel får i en ökad internationell konkurrens allt svårare att klara sig med de ökade kostnader som följer. Skall vi kunna begränsa skadan, måste omedelbara och effektiva åtgärder vidtagas för att rätta vad som brustit och få en planering för framtiden.

Ur samhällets synpunkt måste man även betrakta följderna av mark- och bostadsjobbarnas verksamhet som sociala, ekonomiska och kulturella varhärddar, som producerar mänskliga lidanden och offer vilka ofta skall möta upp vid domstolar. Ett samhälle kan inte fortsätta att stillatigande och lojt syssla med brottsbak och straffande åtgärder och utöka arbetsområdet för polis och rättsväsende; det borde även

Interpellation ang. åtgärder för att förbättra de bostadslösa situation

vara angeläget för den äldre generationen att jämväl söka sanera varhär-darna och förebygga brott. Man kan även fråga sig: Vem är brottslig och vilken borde straffas?

De som träffas av mark- och bostads-jobbarnas trafik har rätt att ställa frågor: Varför skapar vi inte snabbt möjligheter för att nyttja domänstyrelsens och lantbruksnämndernas miljoner och organisation för inköp av bostads- och fritidsmark? Varför kan vi inte frigöra miljardbelopp för att hjälpa kommuner och landsting till köp av mark med förtur? Varför har ungdomen skyldighet till värnplikt och försvar av fosterlandet, om fosterlandet inte ger ungdomen rätt till en bostad och skydd mot jobbar- och profitintressen? Varför har vi inte köp-, pris- och försäljningskontroll på mark- och fastighetsmarknaden, då bostaden tillhör det primära för individ och familj? Varför finns inte en rivnings- eller saneringskontroll, och varför nyttjar inte samhället beboeliga fastigheter och skjutur på dess rivning och låter nyproduktionen bli ett verkligt bostadstillskott? Varför har vi inte fått en expropriationslagstiftning som snabbt och ekonomiskt vettigt kan fungera? Varför låter vi inte alla köp och överlåtelse av markområden och flerfamiljshus ske genom samhällsorgan till kontrollerade priser och användning? Varför ställer samhällsorgan ibland orimliga krav på brandsäkerhet på vårdhem, där kanske åtta personer vårdas när det tillåts att barnfamiljer av samma storlek får bo i utdömda ruckel med vedeldning i en utdömd spis?

Frågorna kan mångfaldigas, och vi kan inte fortsätta med att besvara dem med de cyniska orden att de utredas eller kommer att utredas. Här krävs handling för att riva och sanera men även för att ge hjälp åt förtvivlade människor i alla åldrar.

Då hans excellens herr statsministern varit med om att ta många nya, friska

djärva tag inte minst på socialpolitikens och ecklesiastikens områden samt format parollen om nya djärva mål, finns det anledning att vädja till statsministern att själv och med stöd av praktiskt kunniga medhjälpare snabbt och utan tidsutdräkt ta de initiativ som på lagstiftningens område och övriga områden erfordras för att komma till rätta med de olidliga förhållanden som mångtusenden möter på bostads- och markpolitikens områden. Dessa initiativ bör utformas med sikte på att de skall bli praktiskt effektiva och att förslag kan föreläggas årets riksdag för beslut. Det gäller att från bostads- och markpolitiken rensa ut dessa obskyra och samhällsskadliga element, som profithungern fostrat och samhället hittills tillåtit att få verka. Här behövs verkligen nya djärva och friska tag — en ny målsättning, som bör planeras och genomföras under ledning av landets statsminister.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om andra kammarens tillstånd att till hans excellens herr statsministern få framställa följande frågor:

Har statsministern uppmärksammat den nödsituation och upprörande rättslöshet som bostadslös ungdom och andra utsättes för vid sökande efter bostad eller vid innehav av nödbostad, på grund av att vi tillåter obskyra bostads-, tomt- och fritidsmarksjobbare att bedriva sin asociala verksamhet och att vi saknar en effektiv inköps-, pris-, försäljnings- och uthyrningskontroll i samhällets regi?

Kan man i så fall förvänta att statsministern är beredd att till årets riksdag, med beaktande av de synpunkter jag i motiveringen anført, komma med effektiva förslag, som kan hindra enskilda spekulationsintressen att få köpa och sälja fastigheter och markområden, innebärande att samhällets skyldighet att säkra mark till bostads- och fritidsändamål ges företräde och att staten ställer ekonomiska resurser till

Interpellation ang. framlagt förslag till indelning av riket i s. k. S-regioner — Interpellation ang. användningen av flyttningsbidrag

förfogande för landsting och kommuner för inköp av lämpliga fastigheter, att lantbruksnämnderna även får till uppgift att ekonomiskt och organisatoriskt stödja en sådan utveckling, samt kan vi i år få en provisorisk lagstiftning om inköps-, pris-, försäljnings- och uthyrningskontroll i samhällets regi?

Denna anhållan bordlades.

§ 16

Interpellation ang. framlagt förslag till indelning av riket i s. k. S-regioner

Ordet lämnades på begäran till

Herr GUSTAVSSON i Alvesta (cp), som yttrade:

Herr talman! Under slutet av 1964 utgick till länsstyrelserna och andra officiella organ samt till en del organisationer ett förslag till indelning av riket i s. k. S-regioner. Detta förslag är nu föremål för remissbehandling och har i en del län åstadkommit stor oro.

Såsom framhålles i inledningen till det förslag som utsänts har man inom svensk officiell statistikproduktion vanligen i första hand länsindelningen som regional indelningsgrund. I begränsad utsträckning förekommer också andra regionala indelningsgrunder.

För all statistikproduktion är inte länen den bästa indelningsgrunden. För olika slag av statistikproduktion har man behov av olika regionala indelningar. En viss flexibilitet är här nödvändig.

Statistiska centralbyrån betonar behovet av en och endast en regional indelning, som kan komplettera länsindelningen och som kan användas för flertalet av de ändamål för vilka länsindelningen är olämplig eller föga ändamålsenlig. Därför föreslås en indelning i 29 S-regioner. Antalet överstiger alltså obetydligt antalet län, och indelningen anknyter till gällande länsindelning genom att centra i S-regionerna i de flesta

fall är länens residensstäder. Däremot är gränserna för regionerna väsentligt skilda från länsgränserna.

Befolkningens huvudsakliga rörelsemönster har fått ligga till grund för den nya regionindelningen. Diskutabla resultat har säkerligen på en del håll framkommit även med utgångspunkt från denna princip, vilket emellertid inte här skall behandlas.

Det är också diskutabelt om man under pågående arbete i länsindelningsutredningen skall utarbeta nya statistiska regionindelningar, vilka har anknytning till länen, dock med betydande gränsjusteringar. Vid konstruerandet av de nya regionerna har använts metoder som kan tänkas komma till användning också i samband med länsindelningen. Genom att nu bekantgöra en statistisk indelning kan man lätt föregripa länsindelningsutredningen. De nya S-regionerna kan lätt komma in i allmänhetens tankebanor. I hur hög grad detta kommer att ske beror på i vilken utsträckning och på vilket sätt den nya regionindelningen kommer att användas.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få framställa följande fråga:

Har statsrådet uppmärksammat det förslag till indelning i S-regioner som framlagts och vilka åtgärder har statsrådet för avsikt att vidtaga i syfte att undvika att dylika, på administrativ väg tillkomna förslag, påverkar den framtida länsindelningen?

Denna anhållan bordlades.

§ 17

Interpellation ang. användningen av flyttningsbidrag

Ordet lämnades på begäran till

Herr GUSTAVSSON i Alvesta (cp), som yttrade:

Interpellation ang. användningen av flyttningsbidrag

Herr talman! Ekonomiska bidrag till flyttande arbetskraft upptar en framträdande plats i den svenska arbetsmarknadspolitiken. Flyttning från arbetslöshetsområden till områden med efterfrågan på arbetskraft skall enligt uttalande av riksdagen 1962 inte försvåras av att den arbetslöse saknar medel till de utgifter av skilda slag som följer av en flyttning.

Vid 1964 års beslut om lokaliseringspolitikens godkändes användningen av flyttningsbidrag även när det gäller flyttning av kvalificerad arbetskraft till det norra stödområdet.

Under senare tid har det emellertid förekommit att flyttningsbidragen använts på ett sätt som vi inte tidigare har accepterat.

Intentionerna beträffande de rörlighetsstimulerande åtgärderna har aldrig varit att flyttningsbidrag skulle utgå i samband med att en person tillträder sin första anställning efter avslutad utbildning. Det finns emellertid nu exempel på att nytexaminerade personer fått flyttningsbidrag efter utbildningen, t. o. m. vid flyttning från en av våra universitetsorter till en annan. Innan den nytexaminerade har erhållit sin första anställning kan han ju formellt betecknas som arbetslös. Det är emellertid av arbetsmarknadspolitiska skäl inte motiverat med flyttningsbidrag i dylika fall.

För att flyttningsbidrag skall utgå måste det finnas en klar arbetsmarknadspolitisk motivering. Klarhet behöver skapas om omfattningen av de flyttningsbidrag, som utbetalas till personer vid flyttning i samband med utbildningens avslutande, då arbetsmarknadsmässiga skäl till sådana inte föreligger, och om motiveringen till dessa bidrag. Klara regler och motiveringar behövs. Vi riskerar annars att hamna i en situation då varje flyttning som företas skall betalas av staten.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att

till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande frågor:

1. Är statsrådet villig lämna upplysningar om omfattningen av beviljande av flyttningsbidrag i anslutning till avslutad utbildning?

2. Har statsrådet för avsikt att vidtaga åtgärder för att flyttningsbidragen skall komma att användas endast i arbetsmarknadspolitiskt syfte i enlighet med riksdagens intentioner?

Denna anhållan bordlades.

§ 18

Tillkännagavs, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren:

nr 20, med förslag till lag om ändrad lydelse av 77 § militära rättegångslagen den 30 juni 1948 (nr 472),

nr 21, med förslag till lag om kommunala renhållningsavgifter, och

nr 22, angående riktlinjer för reglering av prisförändringar för civilförsvaret m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 19

Anmäldes följande till herr talmannen under sammanträdet avlämnade motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 14, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt, m. m., nämligen

nr 719, av herr *Aavidson m. fl.*,

nr 720, av herrar *Bengtson* i Solna och *Nordgren*,

nr 721, av herr *Carlsson* i Göteborg *m. fl.*,

nr 722, av herr andre vice talmannen *Cassel m. fl.*,

nr 723, av herr förste vice talmannen *von Friesen*,

nr 724, av herrar *Gustafson* i Göteborg och *Magnusson* i Borås,

nr 725, av fru *Gärde Widemar* och herr *Sjönell*,

nr 726, av herr *Hansson* i Önnarp,
 nr 727, av herr *Hansson* i Önnarp
m. fl.,
 nr 728, av herr *Hedlund m. fl.*,
 nr 729, av herr *Hedlund m. fl.*,
 nr 730, av herr *Johansson* i Öckerö
m. fl.,
 nr 731, av herr *Karlsson* i Huddinge
m. fl.,
 nr 732, av fru *Kristensson*,
 nr 733, av herr *Krönmark m. fl.*,
 nr 734, av herrar *Nilsson* i Bästekille
 och *Stiernstedt*,
 nr 735, av herrar *Nordgren* och
Bohman,
 nr 736, av herrar *Nordgren* och
Petersson,
 nr 737, av herr *Nordgren m. fl.*,
 nr 738, av herr *Nordgren m. fl.*,
 nr 739, av herr *Ohlin m. fl.*,
 nr 740, av herr *Ohlin m. fl.*,
 nr 741, av herrar *Petersson* och *Nord-*
gren,
 nr 742, av herr *Ringaby* och fröken
Ljungberg,
 nr 743, av herrar *Svensson* i Vä och
Börjesson i Glömminge,
 nr 744, av herr *Turesson*,
 nr 745, av herr *Westberg m. fl.*,

nr 746, av fröken *Wetterström m. fl.*,
 nr 747, av herr *Wikner m. fl.*, samt
 nr 748, av herr andre vice talmannen
Cassel m. fl.

Dessa motioner bordlades.

§ 20

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till Riksdagens andra kammare

För företagande av resa i statligt uppdrag till Etiopien och Tanzania anhåller jag om ledighet från riksdagsarbetet från och med den 16 till och med den 26 dennes.

Stockholm den 9 februari 1965

Bo Turesson

Kammaren biföll denna ansökan.

§ 21

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
 efter kl. 16.40.

In fidem

Sune K. Johansson

Onsdagen den 10 februari

Kl. 14.00

§ 1

Meddelande ang. utrikespolitisk debatt

Herr TALMANNEN yttrade:

Efter vederbörligt samråd får jag meddela, att en utrikespolitisk debatt kommer att hållas onsdagen den 24 mars 1965.

§ 2

Herr talmannen meddelade, att herr Kärrlander enligt till kammaren in-

kommet läkarintyg vore sjukskriven från och med den 3 innevarande februari tills vidare.

Herr Kärrlander beviljades ledighet från riksdagsgöromålen tills vidare.

§ 3

Föredrogs var för sig följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner; och hänvisades därvid

till lagutskott proposition nr 20, med förslag till lag om ändrad lydelse av

77 § militära rättegångslagen den 30 juni 1948 (nr 472);

till konstitutionsutskottet propositionen nr 21, med förslag till lag om kommunala renhållningsavgifter; och

till statsutskottet propositionen nr 22, angående riktlinjer för reglering av prisförändringar för civilförsvaret m. m.

§ 4

Föredrogs var efter annan och hänvisades till bevillningsutskottet de å bordet vilande motionerna nr 719—727.

Vid föredragning av den å bordet vilande motionen nr 728, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 14, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt, m. m., hänvisades motionen, såvitt avsåg långsiktspaneringen av statens utgifts- och inkomstpolic, till statsutskottet och i övrigt till bevillningsutskottet.

Vidare föredrogs var efter annan och hänvisades till bevillningsutskottet de å bordet vilande motionerna nr 729—738.

Vid föredragning av den å bordet vilande motionen nr 739, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 14, hänvisades motionen, såvitt avsåg en sammanställning för flerårsbedömning av det statliga budgetläget, till statsutskottet och i övrigt till bevillningsutskottet.

Härefter föredrogs var efter annan och hänvisades till bevillningsutskottet de å bordet vilande motionerna nr 740—747.

Slutligen föredrogs den å bordet vilande motionen nr 748, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 14 och hänvisades motionen, såvitt avsåg lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 om finansiering av folkpensioneringen, till lagutskott och i övrigt till bevillningsutskottet.

§ 5

Föredrogs var för sig följande, vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda men då bordlagda interpellationsframställningar, nämligen av:

herr *Björk* i Göteborg, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående polismans rätt att bruka skjutvapen i tjänsten,

herr *Wikner*, till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående redskapen för avlivande av djur som påkörts av tåg eller rälsbussar,

herr *Svensson* i Kungälv, till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående ersättning till fastighetsägare för skada genom buller,

herr *Lundberg*, till hans excellens herr statsministern angående åtgärder för att förbättra de bostadslösas situation,

herr *Gustavsson* i Alvesta, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående framlagt förslag till indelning av riket i s. k. S-regioner, och

herr *Gustavsson* i Alvesta, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående användningen av flyttningsbidrag.

Kammaren biföll dessa framställningar.

§ 6

Föredrogs statsutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1965/66 för kungl. hov- och slottsstaterna.

Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 7

Föredrogs vart efter annat och lades till handlingarna bankoutskottets memorial:

Interpellation ang. värderingsprinciperna vid kronans försäljning av mark som nyttjats för militära ändamål

nr 1, med överlämnande av fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet avgivna berättelse,

nr 2, med överlämnande av fullmäktiges i riksgäldskontoret till innevarande riksdag avgivna, till bankoutskottet avlämnade berättelse, och

nr 3, med överlämnande av kommitténs för firande av representationsreformens 100-årsjubileum till fullmäktige i riksgäldskontoret avgivna berättelse över kommitténs verksamhet under år 1964.

§ 8

Interpellation ang. värderingsprinciperna vid kronans försäljning av mark som nyttjats för militära ändamål

Ordet lämnades på begäran till

Herr JANSSON (k), som yttrade:

Herr talman! Järvafältets disponering för bostadsbyggande och annan civil verksamhet är en naturligt följd av Storstockholms befolkningsmässiga utveckling. Det öppnar betydelsefulla möjligheter att förbättra bostadssituationen i storstockholmsområdet.

Den av de fem berörda kommunerna tillsatta Järvafältskommittén och de statliga myndigheterna tycks nu i stort sett vara eniga om den framtida disponeringen av markområdet. Vad som däremot återstår är att förhandla om priset på marken.

Från de statliga myndigheternas sida har i flera sammanhang meddelats att markpriset skall inkludera kostnaderna för de militära institutionernas utflyttning. Bl. a. har statssekreteraren i finansdepartementet, Krister Wickman, enligt Stockholms-Tidningen (9/2) yttrat:

»Järvafältet bekymrar oss mycket

inom finansdepartementet. Kostnaderna för avflyttningen kommer att bli högre än beräknat. Det betyder att staten måste ta ut högre pris för järvafältsmarken. Ju dyrare utflyttning, desto dyrare blir det för bostadskonsumenterna.»

Enligt pressen beräknas militärens utflyttning från Järvafältet kosta mellan 300 och 400 miljoner kronor. Det måste därför anses orimligt att markpriset för Järvafältet bestämmas utifrån den förutsättningen att hela kostnaden för militärens utflyttning skall täckas. Grundläggande för den statliga markförsäljningen bör i detta, liksom i andra fall, vara en rimlig avvägning mellan kostnaderna för det statliga markinnehavet och vad som ur bostadssociala synpunkter kan anses skäligt. Om detta blir vägledande för bedömningen bör som en konsekvens därav planerna på att inräkna de militära flyttningkostnaderna i markpriset avvisas.

Regeringen har i flera sammanhang, bl. a. i direktiv till pågående och redan genomförda utredningar i markfrågorna, framhållit att man genom statliga åtgärder önskar underlätta kommunernas markförvärv och förhindra det nuvarande tillståndet av markspekulation, framför allt kring storstäderna. Om detta är riktpunkten för regeringens mark- och bostadspolitik måste det ur såväl principiella som praktiska synpunkter vara ytterst olyckligt, om staten vid avyttrandet av mark betingar sig priser som ligger i nivå med den mest ohöljda spekulatjonen inom den privata sektorn.

Med stöd av det anförda får jag anhålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet få rikta följande fråga:

Är statsrådet villig att redogöra för de värderingsprinciper som tillämpas vid kronans försäljning av mark som nyttjats för militära ändamål?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Anmäldes en till herr talmannen under sammanträdet avlämnad motion nr 749, av herr *Lundmark m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 19, angående vissa frågor rörande älgjakt m. m.

Denna motion bordlades.

§ 10

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till Riksdagens andra kammare

Härmed begäres ledighet från riksdagsgöromålen för deltagande i Nordiska rådets trettonde session i Reykjavik för tiden 12—18 februari 1965 för

herr Ohlin,
fru Ekendahl,
herr Thapper,

- » Gustafsson i Kårby,
- » Cassel,

herr Lassinantti,

» Mellqvist.

Stockholm den 5 februari 1965

Gustaf Petren

Kammaren biföll denna ansökan.

§ 11

Meddelande om enkla frågor

Meddelades, att herr talmannen tillställts två enkla frågor, nämligen av:

herr *Nilsson* i Bästekille, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående bostadsbyggnadskvoten för Kristianstads län, och

herr *Nilsson* i Bästekille, till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående kompensation för penning sparande.

§ 12

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 14.07.

In fidem

Sune K. Johansson

Fredagen den 12 februari

Kl. 14.00

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr förste vice talmannen.

§ 1

Justerades protokollet för den 5 in-
nevarande februari.

§ 2

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet den å bordet vilande motionen nr 749.

§ 3

Föredrogs den av herr *Jansson* vid kammarens nästföregående sammanträ-

de gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet angående värderingsprinciperna vid kronans försäljning av mark som nyttjats för militära ändamål.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 4

Interpellation ang. överförandet av kollektiv lokaltrafik från järnväg till landsväg

Ordet lämnades på begäran till

Herr *ELMWALL* (cp), som yttrade:
Herr talman! Målet för samhällets

Interpellation ang. överförandet av kollektiv lokaltrafik från järnväg till landsväg

trafikpolitik skall enligt riksdagens beslut 1963 vara att för landets olika delar trygga en tillfredsställande transportförsörjning till lägsta möjliga kostnader. Denna målsättning möter naturligtvis i praktiken många svåra avvägningsproblem särskilt vad beträffar trafikfördelningen mellan järnväg och landsväg. De aktuella problemen gäller inte minst den kollektiva lokaltrafiken, på vilket område trafikmyndigheterna alltmera synes eftersträva att få tågtrafiken ersatt med busstrafik på landsväg.

Ett exempel härpå utgör lokaltrafiken på västra stambanan mellan orterna Vingåker och Södertälje. Lokaltrafiken på dessa och mellanliggande orter, främst Katrineholm, Flen och Gnesta, måste sägas vara av mycket stor betydelse särskilt ur näringslivets och skolväsendets synpunkt. Enligt de planer, som redovisats i pressen, skulle emellertid lokaltågtrafiken på sträckan i stor utsträckning nedläggas och ersättas med bussförbindelser.

Naturligtvis kan med landsvägsbussar ofta den fördelen nås, att transporten kan föras ända fram till t. ex. fabriks- eller skolporten. Men i huvudsak innebär omläggning från tågtrafik till busstrafik på landsväg otvivelaktigt en betydande försämring av kommunikationerna. Restiden förlänges. På sträckan Flen—Katrineholm t. ex. räknar man med att restiden på buss blir ungefär dubbelt så lång som på tåg. Därtill kommer obestridligen att bussresor inte kan ges samma bekvämlighet som tågresor. Långa och tröttande resor är naturligtvis besvärande särskilt för trafikanter, som måste resa dagligen, såsom för skolorngdomar och arbetstagare med anställning på annan plats än hemorten.

Avgörande för den kollektiva lokaltrafikens utformning måste helt naturligt vara trafikunderlaget. I fallet Flen—Katrineholm utgör skolorngdomen ett betydande trafikunderlag. Innevarande läsår reser drygt femtio skolorngdomar,

bosatta i Flen, dagligen till och från skolornten Katrineholm. I och med att de gymnasiala skolformerna byggs ut enligt riksdagsbeslutet i höstas kommer detta antal att ökas kraftigt. Katrineholm kommer att bli den centrala skolornten för hela västra Södermanland beträffande såväl gymnasium som fackskola. Detta betyder, att den nuvarande resandeströmmen av skolorngdomar från Flen till Katrineholm blir i varje fall fördubblad, och mycket talar för att ökningen blir ännu större inom en näraliggande framtid, då den tredje grenen av ungdomsskolan — yrkesskolan — knyts samman med gymnasiet. Redan för nästa läsår måste man räkna med att 70—75 elever måste transporteras dagligen från Flen till Katrineholm och åter. Samma problem torde gälla beträffande t. ex. orterna söder om skolornten Södertälje.

Lokaltrafikens betydelse för näringslivet kan också sägas vara klart markerad i fråga om sträckan Flen—Katrineholm liksom sträckan söder om Södertälje. I Flen finns ett flertal företag med ett väsentligt antal anställda, som är bosatta i Katrineholm eller i orterna mellan Flen och Katrineholm. Motsvarande gäller beträffande många företag i Katrineholm. För de s. k. arbetspendlarna är lokaltrafiken på sträckan givetvis av allra största betydelse. Man måste för framtiden räkna med att arbetspendlingen får väsentligt ökad omfattning. Även i detta avseende är sålunda ett ökat underlag för lokaltrafiken att motse.

Den meningen synes ofta råda hos trafikmyndigheterna, att lokaltrafikanter och framför allt arbetspendlare bör använda egna bilar som kommunikationsmedel. En sådan utveckling kan knappast vara samhällsekonomiskt eftersträvarsvärd eller önskvärd ur trafikpolitisk synpunkt. I varje fall vid nuvarande landsvägsbestånd bör man så långt möjligt undvika överflyttning av trafik från järnväg till landsväg. Det-

Interpellation ang. överförandet av kollektiv lokaltrafik från järnväg till landsväg

ta bör naturligtvis alldeles särskilt gälla i fall, där man har till förfogande en järnväg, som under alla förhållanden torde komma att användas för fjärrtrafiken. En överflyttning av lokaltrafiken till landsvägstrafik innebär sålunda i sådana fall inte några väsentliga besparingar i järnvägsunderhåll men betydande kostnader för ökat landsvägsunderhåll. I sammanhanget torde också böra framhållas den stora betydelse, som kontakt med en funktionsduglig järnväg visat sig ha för näringslivets lokalisering.

På t. ex. sträckan Vingåker—Södertälje, där järnvägen under alla förhållanden måste upprätthållas och underhållas för fjärrtrafiken, borde den lämpligaste lösningen av den kollektiva lokaltrafikens problem vara insättande av rälsbussar, som i fråga om restid och reskomfort givetvis är väsentligt överlägsna landsvägsbussarna. Trafikunderlaget i det här nämnda fallet torde otvivelaktigt vara tillräckligt för en sådan lösning, som också från vissa håll lär ha eftersträvat men hittills strandat på att SJ inte ansetts kunna ställa rälsbussbestånd till förfogande.

Med anledning av vad jag här anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet ställa följande frågor:

Vill herr statsrådet lämna kammaren en redogörelse för de grunder, på vilka planer uppgjorts för överförande av kollektiv lokaltrafik från järnväg till landsväg i sådana fall, som gäller t. ex. sträckan Vingåker—Södertälje på västra stambanan?

Är herr statsrådet beredd medverka till en sådan utökning av statens järnvägars rälsbussbestånd, att den kollektiva lokaltrafiken i fall av den typ som avses i interpellationen kan ombesörjas genom rälsbussar?

Denna anhållan bordlades.

§ 5

Till bordläggning anmäldes konstitutionsutskottets memorial och utlåtande: nr 1, med uppgift på vissa vilande förslag till ändringar i grundlagarna, och nr 2, i anledning av motion angående antalet riksdagens ombudsmän och deras ämbets titlar;

statsutskottets utlåtanden:

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fråga om befrielse från ersättningsskyldighet till kronan, nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående livränta till vissa personer, och

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frågor om befrielse från ersättningsskyldighet till kronan m. m.;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, såvitt propositionen angår det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1965 skall utgå, och

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skattefrihet för ersättning till offer för nationalsocialistisk förföljelse;

bankoutskottets utlåtande nr 4, angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1964/65, såvitt propositionen avser jordbruksärenden, och

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av viss kronan tillhörig mark m. m.

§ 6

Anmäldes en till herr förste vice talmannen under sammanträdet avlämnad motion nr 750, av herr *Hedin m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition

nr 19, angående vissa frågor rörande älgjakt m. m.

Denna motion bordlades.

§ 7

Meddelande om enkla frågor

Meddelades, att herr talmannen tillställts tre enkla frågor, nämligen av:

herr *Jansson*, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående obligatorisk bostadsförmedling inom storstockholmsområdet,

herr *Hamrin* i Jönköping, till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående påföljd för den som på

offentlig plats bjuder minderårig på alkoholdrycker, och

herr *Holmberg*, till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående uttagandet av överförmyndararvode på folkpension eller jämförbara förmåner.

§ 8

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 14.07.

In fidem

Sune K. Johansson
